

Odber krvi

a) Na odber biologického materiálu je najprv potrebné **pripraviť pacienta (klienta) po somatopsychickej stránke**. Vysvetlí sa mu dôvod, postup a dôležité základné pozitívne i negatívne aspekty odberu.

b) Odber krvi na biochemické, hematologické a niektoré mikrobiologické vyšetrenia sa vykonáva po **telesnom odpočinku** ráno medzi **7:00 – 9:00 hod.**

c) Pacient(ka) **10 – 12 hod.** pred odberom nemá jesť **tučné jedlá, piť alkohol, čiernu kávu a fajčiť** (minimalizované riziko vzniku chylózneho séra). Je vhodné, aby pacient pred odberom vypil dostatok tekutín, napr. môže vypiť **horký alebo ovocný nesladený čaj**, alebo **vodu**, aby sa vyhol dehydratácii. U detí sa odporúčajú ľahké **raňajky**, dostatok **tekutín**. **Ak je to možné, 24 – 72 hodín** pred odberom sa vynechá **farmakoterapia**. Odberu nesmie predchádzať **fyzická námaha, záťažové diagnostické** alebo **terapeutické zákroky**.

d) U **ambulantných** klientov sa môže odber realizovať po 20 - 30 minútovom odдыхu v čakárni, u **hospitalizovaných** pri pokoji na lôžku.

e) Pre odber biologického materiálu je vhodná **poloha v sede** alebo **v ľahu**.

f) Na odber biologického materiálu sestra pripraví kompletne nepoškodené **odberové pomôcky** podľa **typu** odberu. Pracuje sa za **aseptických** podmienok. Pred každým odberom a po ňom si umyte dôkladne ruky, pracujte v gumový rukaviciach, podľa potreby použite ochranné okuliare, tvárovú masku alebo špeciálny ochranný odev. **Každý biologický materiál sa musí považovať za infekčný.**

g) Pred odberom materiálu sestra označí odberovú nádobu **štítkom** a vyznačí základné údaje: **meno, priezvisko a rok narodenia pacienta/klienta, názov ambulancie (oddelenia), dátum a čas odberu**. Údaje musia byť presné, čitateľné a identické s údajmi na žiadanke – sprievodnom lístku. Pri krvných odberoch má byť štítok nalepený špirálovito, aby po centrifugácii bolo viditeľné rozhranie séra a krvného koláča.

h) Na **všeobecné biochemické** vyšetrenia sa používa zrážavá krv (sérum).

i) Na **hematologické** vyšetrenia sa používa nezrážavá krv. Proti zrážavé činidlá sú EDTA, heparín a citrát.

j) Na vyšetrenie **fagocytózy** sa odoberá **4 ml Li-heparínovej** krvi. Na vyšetrenie **imunofenotypizácie** lymfocytov postačuje **2 ml EDTA** krvi.

k) Na vyšetrenie **špecifických IgE protilátok**, dôkaz **autoproti látok** a dôkaz **liekovej alergie** sa používa **zrážavá** krv (sérum). Na **test aktivácie** pomocou prietokovej cytometrie (BAT) sa používa **nezrážavá** krv (protizrážavé činidlo heparín).

l) Odber krvi na **osteokalcín** a **kalcitonín**. Vzhľadom na malú stabilitu osteokalcínu sa odporúča krv hneď po odbere ochladiť a čo najskôr vykonať

separáciu séra v laboratóriu a následne hneď zmraziť. Nenechávať odobratú krv dlhšiu dobu pri izbovej teplote.

m) Odber **kapilárnej** krvi sa vykonáva hlavne u malých detí a u dospelých v prípade obmedzenia venózneho odberu. Používa sa na vyšetrenie glykémie, glykemickej krivky a krvného obrazu.

n) Ku každej vzorke biologického materiálu má byť priložená dôkladne vypísaná **žiadanka (sprievodný lístok)**. Analyticko-diagnostické laboratórium používa *vlastné, farebne* rozlíšené žiadanky:

- **biochemické** – svetlozelená farba na všeobecné biochemické vyšetrenia;
- **močové** – tmavožltá farba na chemické a mikroskopické vyšetrenie moču;
- **hematologické** – červená farba na vyšetrenie krvných elementov;
- **hemokoagulačné** – zelená farba na vyšetrenie hemokoagulačných faktorov PT, APTT, INR, fibrinogénu a D-dimérov;
- **imunochemické** – modrozelená farba pre vyšetrenie zápalových markerov, hormónov, tumorových markerov a imunofixácie;
- **imunofenotypizácie buniek periférnej krvi a kostnej drene, fagocytózy, sérologie, vírusových hepatítid, autoimunit a špecifického IgE** na plnofarebných žiadankách.

o) Na žiadanke (sprievodnom lístku) musia byť uvedené **základné údaje: meno, priezvisko, titul, rodné číslo, označenie a číslo zdravotnej poisťovne, diagnóza pacienta (klienta), názov ambulancie (oddelenia), kód ambulancie (oddelenia), pečiatka ambulancie (oddelenia), kód ošetrojúceho alebo ordinujúceho lekára a jeho čitateľný podpis, druh materiálu, žiadané vyšetrenia, spôsob a dátum odberu**. Údaje musia byť kompletne, presné, čitateľné. Žiadanka na hemokoagulačné a sérologické vyšetrenia má obsahovať aj farmakologickú informáciu (resp. stručný popis doterajšej liečby).

p) V osobitných naliehavých prípadoch (život ohrozujúcich stavoch) sa žiadanka môže vyznačiť **farebným (červená farba)** a **slovným** spôsobom (**CITO = rýchle, súrne** alebo **STATIM = ihneď, PERICULUM MORTIS = v ohrození života**). Potrebné je uviesť presný čas odberu aj telefónne číslo lekára. U pacientov **nakazených vírusovým ochorením** (napr. hepatitída) musí byť tento údaj jasne vyznačený na žiadanke.